

Nieuwe ontdekkingen Egypte

In de afgelopen twee jaar zijn er in de omgeving van Sakkara, niet ver ten zuiden van de grote piramide van Gizeh, verschillende graven ontdekt uit de periode van het late Oude Rijk. Zo werd eind vorig jaar nog een graf ontdekt van een koninklijke priester die diende onder farao Neferirkare. De meeste van die graven waren echter in het verleden al leeggeroofd en in een aantal gevallen later hergebruikt. Onlangs werd er echter in dezelfde omgeving een graf blootgelegd dat nog in bijna maagdelijke staat verkeerde. Weliswaar werd er van de grafinhoud vrijwel niets aangetroffen, maar de versiering van het graf was nog vrijwel intact.

De toegang tot dit nieuwe graf werd begin april bij toeval ontdekt. Tijdens het schoonmaken van een graf uit de late tijd stuitten de Egyptische archeologen op een schuin aflopende gang. Aan het einde daarvan, op een diepte van ongeveer vijf meter, troffen zij een kleine kamer aan waarvan één zijwand was versierd met veelkleurige reliëfs. Daarachter lag echter nog tweede een grote kamer, 'de feitelijke grafkamer' aldus Mohammed Megahed, hoofd van het Egyptische opgravings team tijdens de persconferentie waarop de vondst werd bekend gemaakt.

Deze kamer was geheel versierd. Op de wanden, waarop naast scènes uit het dagelijkse leven ook allerhande religieuze taferelen zijn weergegeven, staat ook de eigenaar van het graf enkele malen afgebeeld. De naam van de graf-eigenaar Khuwy was ook duidelijk te lezen. Gelet op de grootte van het graf en de kwaliteit van de versiering is het zeer aannemelijk dat deze Khuwy een hoge ambtenaar aan het hof van een van de farao's van de vijfde dynastie moet zijn geweest. Uit de eerste beelden die zijn verschenen valt in ieder geval al op te maken dat hij 'opzichter' was. Maar waarvan viel er op die beelden niet te zien. Het is de bedoeling dat dit graf, nadat het is onderzocht, in de loop van volgend jaar voor het publiek wordt opengesteld. ◀

▲ Kamer in het rijkversierde graf van Khuwy, een hoge ambtenaar van een van de farao's van de vijfde dynastie, dat in Sakkara, Egypte, werd blootgelegd.

Trechter- bekercultuur in opmars

Opnieuw heeft DNA-onderzoek resultaten opgeleverd die het beeld bevestigen over de grote veranderingen die er 3000 v.Chr. in Noordwest-Europa hebben plaatsgevonden. Archeologen van de Universiteit van Kopenhagen hebben dankzij DNA-onderzoek aan kunnen tonen dat de 15 vrouwen en kinderen die in een massagraf, dat vorig jaar in het noorden van Polen was ontdekt, bijeen lagen, nauw verwant waren aan elkaar. Sterker nog; het onderzoek toonde aan dat ze behoorden tot vier verschillende families. De slachtoffers stamden af van verschillende vrouwen, maar het Y-chromosoom was van alle slachtoffers gelijk. Dit duidt er volgens de onderzoekers op dat de gemeenschap waar de slachtoffers toe behoorden een paterlineaire verwantschapslijn moet hebben gehad. De opgraving heeft nog meer onthuld. De slachtoffers behoorden tot een groep die bekend staat als de 'kogelamforacultuur' (naar hun karakteristieke aardewerk). Deze cultuur was in de vroege bronstijd de dominante cultuur in Noordwest-Europa, maar verdween

rond 3000 v.Chr. vrij snel om plaats te maken voor de nieuwe 'trechterbekercultuur'. Deze nieuwe groep, die afkomstig was uit de steppe rondom de Kaspische Zee, verdrong uiteindelijk in hoog tempo de originele bewoners volledig. Dit wordt weerspiegeld in het DNA-patroon. De genen van de nieuwe inwoners werden dominant.

Dat de confrontatie tussen deze twee groepen vaak gewelddadig was werd wel al verondersteld, maar de vondst van dit massagraf is het eerste bewijs daarvan. Want alle slachtoffers zijn vermoord, de onderzoekers spreken zelfs van een massa-executie. Ze werden vermoord door het inslaan van het achterhoofd. Omdat er slechts een volwassen man tussen de slachtoffers zat, de rest waren jonge kinderen en vrouwen, vermoeden de onderzoekers dat de mannen van de stam afwezig waren op het moment van deze gewelddadige moordpartij. Zij zouden bij terugkeer hun familieleden dood hebben aangetroffen. En zij waren het vermoedelijk ook die de begrafenis hebben georganiseerd. De manier waarop de slachtoffers werden aangetroffen; familieleden bij elkaar en sommige zelfs in elkaars armen, wijst in die richting. ◀

▲ Een kogelamfora uit Roemenië. (FOTO: WIKIMEDIA)

◀ Een trechterbeker, een beker met een karakteristieke trechtervormige hals. Deze kennen we alleen uit de periode 3450 tot 2850 v.Chr. De naam Trechterbekercultuur is hierop gebaseerd. (FOTO: CORAL PRESS)

Romeinse muntschat Lincolnshire

Naar begin mei j.l. bekend is geworden, ontdekten twee metaaldetector-hobbyisten in juli 2017 meer dan 3000 koperen munten in de bodem van het Britse graafschap Lincolnshire. Nader archeologisch onderzoek hiervan leidde tot de conclusie dat de munten uit de Romeinse tijd dateren, meer precies uit de vierde eeuw n.Chr. De topvondst werd gedaan in de buurt van het dorp Rauceby en is inmiddels aangemerkt als de grootste die in zijn soort ooit in Groot-Brittannië is ontdekt. Volgens archeoloog Adam Daubney van de *Lincolnshire County Council* werden de Romeinse munten gevonden in een keramische pot, begraven in een grote ovale put. 'Uit wat we tijdens de opgraving allemaal aantreffen, valt aan te nemen dat de schat niet in het geheim in de grond werd gestopt, maar eerder dat ze een ceremonieel of een votieoffer was. Maar helaas weten we het niet zeker en zullen we het misschien nooit weten. Wat we wel weten is dat de munten dateren uit de tijd dat Constantijn keizer werd verklaard in York (in 306 AD). Maar of dat feit verband houdt met het offer van deze muntschat blijft speculatie'.

De munten zijn intussen overgebracht naar het British Museum in Londen voor nader onderzoek en taxatie. Dat laatste in verband met het feit dat landeigenaren en vindsters doorgaans worden gecompenseerd als een museum de schat koopt. In ieder geval merkte dr. Eleanor Ghey, curator *Iron Age and Roman Coin Hoards* van het British Museum, onlangs deze muntschat alvast aan als 'de grootste volledig geregistreerde vondst uit dit tijdperk van Groot-Brittannië en van groot belang voor de studie van deze muntslag en de archeologie van Lincolnshire'. ◀

▲ De Romeinse muntschat uit 4^e eeuw n.Chr., aangetroffen in Rauceby, Lincolnshire. (FOTO'S: LINCOLNSHIRE COUNTY COUNCIL)